

51. SYMPOZJUM BIBLISTÓW POLSKICH
(Toruń, 17-19 września 2013)

W dniach 17-19 września b.r. w murach Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Toruńskiej odbyło się 51. Sympozjum Biblistów Polskich. Poprzedziło je X Walne Zebranie członków Stowarzyszenia Biblistów Polskich, którego głównym punktem były wybory Zarządu SBP na III kadencję na lata 2013-2018.

Zebranie rozpoczął dotychczasowy przewodniczący ks. prof. W. Chrostowski modlitwą w intencji zmarłych członków SBP. W ciągu dekady istnienia Stowarzyszenia odeszło do Pana 17 jego członków. Po modlitwie W. Chrostowski przypomniał zasady wyboru przewodniczącego, jego zastępcy i zarządu SBP. Zgodnie z regulaminem, do ważności wyborów niezbędna jest obecność przynajmniej 20% uprawnionych do głosowania członków zwyczajnych. Na sali zebranych było ich 97, przy wymaganych 60. Następnie przewodniczący zaproponował, by do programu Walnego Zebrania dodać głosowanie nad nadaniem tytułu członka honorowego Stowarzyszenia Biblistów Polskich ks. prof. T. Hergeselowi. W dalszej części wystąpienia ks. prof. W. Chrostowski wspominał tych członków Stowarzyszenia, którzy w ciągu ostatniego roku odeszli do Pana: ks. prof. J. Kudasiewicza, któremu bibliistyka polska i samo Stowarzyszenie wiele zawdzięcza, ks. prof. S. Bieleckiego, kapłana diecezji kieleckiej, członka honorowego SBP, ks. dr. J. Woźniaka CM, niezwykle zasłużonego dla polskiej syrologii, ks. prof. S. Włodarczyka, kapłana diecezji częstochowskiej i ks. prof. J. Łacha, który, obok ks. prof. J. Kudasiewicza, wniósł bardzo wiele do bibliistyki polskiej. Przewodniczący następnie poinformował, że na ostatnim zebraniu, które miało miejsce 17 września, przyjęto do Stowarzyszenia 5 członków zwyczajnych i obecnie jest ich 297. Kolejna była informacja, że część członków Stowarzyszenia systematycznie uchyla się od płacenia składek członkowskich.

Kolejnym punktem zebrania było sprawozdanie skarbnika Stowarzyszenia o. dra hab. R.A. Sikory. Dotychczasowe wpływy do kasy, głównie za składek członkowskich i darowizn, zostały przeznaczone m.in. na prowadzenie strony internetowej SBP, fotografie, druki, banery, koperty, znaczki, ksera, wydawanie Zeszytów Naukowych, opłacenie ekip Radia Maryja i TV Trwam relacjonujących poprzednie sympozjum SBP. Obecny stan kasy jest dodatni. Sprawozdanie przyjęto jednogłośnie.

Po wystąpieniu skarbnika miało miejsce głosowanie nad nadaniem tytułu członka honorowego SBP ks. prof. T. Hergeselowi, wykładowcy Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Jego osobę zaprezentowała s. prof. E. Jezierska OSU, wskazując jego dorobek naukowy oraz zaangażowanie w pracę dydaktyczną i naukową, pomimo zmagania się z ciężką chorobą. Po przeprowadzonym głosowaniu, tytuł honorowego członka SBP został nadany większością głosów.

W dalszej części ks. prof. W. Chrostowski podsumował dziesięć lat działania Zarządu SBP, któremu przewodniczył przez dwie kadencje. Podziękował dotychczasowym członkom za znakomitą współpracę. W tym czasie odbyło się 26 posiedzeń.

Po wyborze Komisji Skrutacyjnej, której przewodniczącym został ks. prof. K. Bardski, gremium przystąpiło do wyborów. W pierwszym głosowaniu Walne Zebranie SBP wybrało 65. głosami przewodniczącego, którym został ks. prof. H. Witczyk, dotychczasowy wiceprzewodniczący SBP. W drugim głosowaniu wybrano ks. prof. A. Malinę nowym wiceprzewodniczącym. Kolejne głosowanie dotyczyło wyboru członków Zarządu SBP. Do pierwszej tury zakwalifikowało się 10 kandydatów: ks. dr hab. D. Kotecki, ks. dr hab. R. Bogacz, ks. dr hab. J. Kręcidło, o. dr hab. R.A. Sikora, ks. prof. M. Rosik, ks. dr J. Wilk, ks. dr hab. P. Podeszwa, ks. prof. S. Hałas, dr hab. A. Kuśmirek, ks. dr hab. W. Pikor. Z ich grona wybrano 5 członków zarządu: ks. dr hab. R. Kotecki (20 głosów), ks. prof. M. Rosik (19 głosów), ks. dr hab. R. Bogacz (12 głosów), dr hab. A. Kuśmirek (10 głosów). Dwóch kandydatów otrzymało po 8 głosów. W dodatkowym głosowaniu spośród nich wyłoniono ks. dra hab. W. Pikora (59 głosów), którego nazajutrz nowy zarząd mianował skarbnikiem Stowarzyszenia. Sekretarzem SBP zarząd wybrał ks. dra M. Kowalskiego.

Nowy przewodniczący podziękował zebranych za zaufanie i dokonany wybór. Podziękował także ks. prof. Chrostowskiemu za dotychczasowe przewodniczenie Zarządowi SBP i za oparcie, jakie dawał biblistom polskim. W swym wystąpieniu programowym ks. prof. H. Witczyk stwierdził, że nie będzie wprowadzał żadnych zmian w pracy zarządu i chce iść drogą wytyczoną przez poprzedni zarząd i przewodniczącego, kontynuować integrację środowisk naukowych i wypuklać specyfikę badawczą poszczególnych ośrodków, będzie rozwijać współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Poprosił o modlitwę w intencji nowo wybranego zarządu. Zebranie zakończyło się odśpiewaniem Apelu Jasnogórskiego.

Pierwszy dzień 51. Sympozjum Biblistów Polskich rozpoczęła Msza św. pod przewodnictwem biskupa toruńskiego Andrzeja Suskiego, także biblisty, byłego wykładowcy na ATK w Warszawie. W homilii celebrans powiedział, że Chrystus jest Słowem, na które winien otworzyć się każdy człowiek i dać na nie odpowiedź. Szczególnym adresatem i przekazicielem Słowa jest każdy biblista.

Obrady rozpoczęło powitanie ks. dr. hab. D. Koteckiego, dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Przedstawił on historię wydziału sięgającą roku 2001.

Poranną sesję rozpoczął ks. prof. Z. Pawłowski referatem Wiara i metoda w interpretacji Biblii. Przekaz wiary czy przekaz wiedzy: biblijna interpretacja na rozdrożu, w którym ukazał relację egzegeta - odbiorca tekstu. Autor zastanawiał się, czy dzisiejsza biblistyka jest przygotowana, by dawać właściwy kod komunikacji ze światem współczesnym. Wprowadził rozróżnienie w wyborze metody interpretacji tekstu. Pierwsza z nich, to metoda historyczno-krytyczna. Wszelką naukową krytykę rozpoczyna się od zastosowania tej metody. Każda epoka historyczna stanowi pewną zamkniętą całość i może być rozumiana tylko w tych ramach. W ujęciu tej metody, Biblię można interpretować z pozycji czasu powstania. Badanie historii nie uczy niczego więcej niż samej historii. Dzięki metodzie historyczno-krytycznej interpretacja właściwa zarezerwowana została tylko dla naukowców. Biblia jako aktualny głos Boga nie mieści się w tej metodzie (por. Jr 8,8). W metodzie historyczno-krytycznej wiara nie jest potrzebna do interpretacji Biblii. Inny pogląd reprezentuje hermeneutyka wiary. Księga Ezdrasza podkreśla, że hagiograf czyta Torę dla siebie i dopiero wtedy uczy zawartych w niej praw (por. 7,10). Tekst może zrozumieć jedynie ten, kto sam go przeżył, a nie tylko go interpretuje. W hermeneutyce wiary następuje pokonanie dystansu między tekstem a egzegetą. Autor podkreślił, że adresatami naukowej egzegezy nie zawsze są gremia wierzących, raczej pisana jest dla naukowców. A przecież ostatecznym celem interpretacji Pisma św. jest pouczenie ludu.

Wygłoszony referat spowodował ożywioną dyskusję. Prelegenci zwracali uwagę na liczne przerysowania krytykujące metodę historyczno-krytyczną, która jest potrzebna w badaniach nad Pismem św. W swych wypowiedziach przypominali, że bez wiary nie można zrozumieć orędzia biblijnego. Zarzucono Autorowi zbyt wyraźną dwubiegunowość w ujęciu metod, podczas, gdy papież Benedykt XIV mówi o wzajemnym przenikaniu hermeneutyk.

Drugą sesję rozpoczął ks. dr W. Węgrzyniak referatem Soteriologiczna lektura Biblii na przykładzie Psalmu 1. Autor, opierając się na nauce Vaticanum II, przypomniał, że treścią nauczania Biblii jest zbawienie. Jednak wiele interpretacji tekstów zapomina o tej prawdzie. Prowadzi to do sytuacji braku osobistego spotkania z Bogiem, który jest Zbawcą. W dalszej części Autor referatu, w oparciu o tekst Ps 1, ukazał sposób zbawczej interpretacji Biblii.

Po tym referacie nastąpił komunikat dra hab. A. Linsenbartha na temat Koncepcji polskiego atlasu biblijnego. Jest opracowywany przez polskich autorów. Zasięg czasowy to: od XVIII w. przed Chr. do II w. po Chr. Atlas ukazywać będzie geograficzne obszary biblijne, mapy wydarzeń biblijnych, natomiast suplement zawierać będzie m.in. tablice chronologiczne, jednostki miar, polskie akcenty występujące w Ziemi Świętej. Mapy oparte będą na siatce geograficznej i cieniowanym modelu terenu, treść map na tekstach NT i ST. Objętość szacunkowa to 270-300 stron. Oprawa twarda, mapy barwne, ich ilość – 190, skala: 1:400000, 1:600000, 1:750000; 1:1500000. Ostatnim punktem popołudniowego spotkania były komunikaty z ofertą książek wydawnictw bi-

blijnych. Na uwagę zasługuje zaprezentowane polskie tłumaczenie Septuaginty, dokonane przez ks. prof. R. Popowskiego SDB.

Sesja popołudniowa rozpoczęła się referatem ks. dr. hab. M. Wróbla Rabiniczna antyewangelia w kontekście polemiki pomiędzy Synagogą i Kościołem. Prelegent przedstawił rabiniczny obraz Zaloźyciela chrześcijaństwa, który jest całkowicie inny niż ten znany z Ewangelii. Przedstawia on Jezusa jako zwozdziela, bękart, zrodzonego ze związku Maryi z kochankiem o imieniu Pantera. Jest to swoista antyewangelia, której celem jest deprecjonowanie osoby Jezusa Chrystusa. Jej autorzy chcą wykazać, że chrześcijaństwo nie ma żadnych korzeni.

Kolejny był referat ks. dra Z. Grochowskiego Figury retoryczne pytań w pierwszej części Męki Pańskiej w Ewangelii Jana (J 18,1-27). Autor w swym wystąpieniu przypomniał, że panuje powszechne przekonanie, jakoby św. Jan w swej Ewangelii nie stosował figur retorycznych. W referacie wykazał, że pytania stawiane na kartach 4. Ewangelii są figurami retorycznymi.

Z kolei ks. dr hab. J. Kozyra, w referacie Paweł z Tarsu – niewierzący i wierzący, próbował przeanalizować postać Apostoła Narodów, który w 1Tm 1,13 nazywa siebie niewierzącym, a w 1Kor 15,8 porównuje się do poronionego płodu. Jak sam wspomina, został ożywiony dopiero pod Damaszkciem. Te wypowiedzi wskazują, że swoją przeszłość religijną bez Chrystusa uważa za stratę. Dopiero nowe życie w Chrystusie jest dla niego zyskiem, swoistym ożywieniem.

Kolejny dzień rozpoczął się Mszą św., którą odprawił bp Z. Kiernikowski. W homilii odniósł się do czytań mszalnych, wskazując rolę biblisty, który – podobnie jak Tymoteusz – ma być wierny nauce Pana, głosząc Jego słowo współczesnym.

Pierwszy w tym dniu referat wygłosił ks. prof. B. Poniży. Tytuł referatu brzmiał: Hymniczna relektura przeszłości: Księga Mądrości 10,1-14. Autor najpierw ukazał Sitz im Leben księgi, a następnie omówił jej rozdział 10, który powstał na końcu formowania się Księgi Mądrości. Tekst jest judeochrześcijańską reinterpretacją historii Izraela, swoistym summarium historycznym, gdzie autor celowo stosuje zabieg antonomazji.

Następny był referat ks. dra M. Kowalskiego Jak chwaląc siebie oddać chwałę Panu? Strategia i dynamika Pawłowej periautologii w 2Kor 10–13. Słabość, jakiej doznaje św. Paweł, jest – jak podkreślił prelegent – częścią działania Boga, co pozwala mu się nią chlubić. Dopiero wtedy moc Chrystusa może działać w nim i przez niego. Dlatego też Apostoł cieszy się ze swoich słabości, o czym napisał w swoich listach.

Piątą sesję rozpoczęła dr K. Kiejdo referatem Inspiracje greckie opowiadania o śnie i obłąkaniu króla w Dn 4,17-19,22. Dotychczas uważano, że u źródeł tego tekstu leży tradycja babilońska. Autorka zaznaczyła, że zgodnie z obecnym stanem badań, można przyjąć, że na pierwotny jego kształt miały wpływ różne kultury. Redakcja Księgi Daniela zakończyła się w czasie, gdy przemożny był wpływ hellenizmu. Stąd – zdaniem prelegentki – należy przyjąć także tradycję hellenistyczną w kształtowaniu się Dn.

Na koniec zostały przedstawione dwa komunikaty. Pierwszy dr A. Wajdy – Zoologia jako narzędzie egzegety. Autorka próbowała odpowiedzieć na pytanie, jak może wyglądać współpraca zoologa z biblistą? Jej zdaniem jest ona konieczna, by uniknąć sytuacji, gdy np. tłumacze umieszczają na kartach Biblii zwierzęta, które ze względu na zasięg geograficzny nie mogły występować na opisywanym terenie. Stąd konieczność przeprowadzenia analizy przekładów Biblii pod kątem rozbieżności występujących tam nazw zwierząt.

Następny komunikat przedstawił dr M. Majewski, Zwierzęta czyste i nieczyste w Starym Testamencie – co było kryterium podziału? Wskazał, że tym kryterium jest stworzenie i podział na ziemię, powietrze i wody.

Na zakończenie tegorocznego sympozjum głos zabrał przewodniczący zarządu Stowarzyszenia Biblistów Polskich ks. prof. H. Witczyk. Poinformował zebranych, że następne – 52. sympozjum – odbędzie się w Łodzi 16-18.09.2014 r.